

BIBLIOTECA

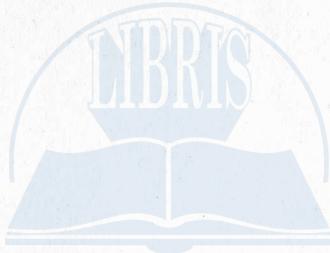
PENTRU SUFLET

ANSELM GRÜN

frumusețea

Editura Paralela 45

Editor: Călin Vlasie

Redactare: Raul Popescu

Tehnoredactare: Stelian Bigan

Coperta: Ionuț Broștianu

Prepress: Marius Badea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GRÜN, ANSELM

Frumusețea - O nouă spiritualitate a bucuriei de
a trăi / Anselm Grün ; trad.: din lb. germană de Monica
Grigore. - Pitești : Paralela 45, 2016

ISBN 978-973-47-2429-1

I. Grigore, Monica (trad.)

244

SCHÖNHEIT
Anselm Grün

Copyright © 2014 Vier-Tuerme GmbH, Verlag,
97359 Münsterschwarzach Abtei.

Copyright © Editura Paralela 45, 2016, pentru prezența ediție

Prezența lucrare folosește denumiri ce constituie mărci
înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația
privind dreptul de proprietate intelectuală.

ANSELM GRÜN

Frumusețea

O nouă spiritualitate
a bucuriei de a trăi

Traducere din limba germană de
Monica Grigore

Editura Paralela 45

2. Editie 2015

Reeditare

gelehrter Kritiker und von John Peter Peberdy aus dem Englischen von Gisela Schmid zur Kontengenialität. Band 2, Münsterholzsch, 1986.

Ratzinger, Joseph (Benedict XVII), Das Par des Glaubens, Einsiedeln, 3. Auflage, 1993.

Ratzinger, Joseph (Benedict XVII), Christus der Herr, 16. Erweiter. Auflage, Freiburg, 1997.

Sauer, Ferdinand, Welts der Gott ist – Der spirituelle Erkenntnis- und künstlerische Erfahrungsweg, herausgegeben von Eleonore Beck und Michael Müller, Kevelaer, 2004.

von Balthasar, Hans Urs, Hymnen, Eine theologische Anthologie, Band II, Einsiedeln, 1973.

von Balthasar, Hans Urs, Hymnen, Eine theologische Anthologie, Band III, Einsiedeln, 1976.

Walter, Michael, Ein Hauch der Göttlichkeit, Göttingen, 1993.

Walter, Michael, Die Gottheit im Menschen, Berlin, 1993.

Walter, Michael, Der Mensch und die Gottheit, München, 1993.

511
CSI
661
EMI
QAT
S11
S21
S31
S41
S51
S61
S71
S81
S91
S101
S111
S121
S131
S141
S151
S161
S171
S181
S191
S201
S211
S221
S231
S241
S251
S261
S271
S281
S291
S301
S311
S321
S331
S341
S351
S361
S371
S381
S391
S401
S411
S421
S431
S441
S451
S461
S471
S481
S491
S501
S511
S521
S531
S541
S551
S561
S571
S581
S591
S601
S611
S621
S631
S641
S651
S661
S671
S681
S691
S701
S711
S721
S731
S741
S751
S761
S771
S781
S791
S801
S811
S821
S831
S841
S851
S861
S871
S881
S891
S901
S911
S921
S931
S941
S951
S961
S971
S981
S991
S1001
S1011
S1021
S1031
S1041
S1051
S1061
S1071
S1081
S1091
S1101
S1111
S1121
S1131
S1141
S1151
S1161
S1171
S1181
S1191
S1201
S1211
S1221
S1231
S1241
S1251
S1261
S1271
S1281
S1291
S1301
S1311
S1321
S1331
S1341
S1351
S1361
S1371
S1381
S1391
S1401
S1411
S1421
S1431
S1441
S1451
S1461
S1471
S1481
S1491
S1501
S1511
S1521
S1531
S1541
S1551
S1561
S1571
S1581
S1591
S1601
S1611
S1621
S1631
S1641
S1651
S1661
S1671
S1681
S1691
S1701
S1711
S1721
S1731
S1741
S1751
S1761
S1771
S1781
S1791
S1801
S1811
S1821
S1831
S1841
S1851
S1861
S1871
S1881
S1891
S1901
S1911
S1921
S1931
S1941
S1951
S1961
S1971
S1981
S1991
S2001
S2011
S2021
S2031
S2041
S2051
S2061
S2071
S2081
S2091
S2101
S2111
S2121
S2131
S2141
S2151
S2161
S2171
S2181
S2191
S2201
S2211
S2221
S2231
S2241
S2251
S2261
S2271
S2281
S2291
S2301
S2311
S2321
S2331
S2341
S2351
S2361
S2371
S2381
S2391
S2401
S2411
S2421
S2431
S2441
S2451
S2461
S2471
S2481
S2491
S2501
S2511
S2521
S2531
S2541
S2551
S2561
S2571
S2581
S2591
S2601
S2611
S2621
S2631
S2641
S2651
S2661
S2671
S2681
S2691
S2701
S2711
S2721
S2731
S2741
S2751
S2761
S2771
S2781
S2791
S2801
S2811
S2821
S2831
S2841
S2851
S2861
S2871
S2881
S2891
S2901
S2911
S2921
S2931
S2941
S2951
S2961
S2971
S2981
S2991
S2991
S3001
S3011
S3021
S3031
S3041
S3051
S3061
S3071
S3081
S3091
S3101
S3111
S3121
S3131
S3141
S3151
S3161
S3171
S3181
S3191
S3201
S3211
S3221
S3231
S3241
S3251
S3261
S3271
S3281
S3291
S3301
S3311
S3321
S3331
S3341
S3351
S3361
S3371
S3381
S3391
S3401
S3411
S3421
S3431
S3441
S3451
S3461
S3471
S3481
S3491
S3501
S3511
S3521
S3531
S3541
S3551
S3561
S3571
S3581
S3591
S3601
S3611
S3621
S3631
S3641
S3651
S3661
S3671
S3681
S3691
S3701
S3711
S3721
S3731
S3741
S3751
S3761
S3771
S3781
S3791
S3801
S3811
S3821
S3831
S3841
S3851
S3861
S3871
S3881
S3891
S3901
S3911
S3921
S3931
S3941
S3951
S3961
S3971
S3981
S3991
S3991
S4001
S4011
S4021
S4031
S4041
S4051
S4061
S4071
S4081
S4091
S4101
S4111
S4121
S4131
S4141
S4151
S4161
S4171
S4181
S4191
S4201
S4211
S4221
S4231
S4241
S4251
S4261
S4271
S4281
S4291
S4301
S4311
S4321
S4331
S4341
S4351
S4361
S4371
S4381
S4391
S4401
S4411
S4421
S4431
S4441
S4451
S4461
S4471
S4481
S4491
S4501
S4511
S4521
S4531
S4541
S4551
S4561
S4571
S4581
S4591
S4601
S4611
S4621
S4631
S4641
S4651
S4661
S4671
S4681
S4691
S4701
S4711
S4721
S4731
S4741
S4751
S4761
S4771
S4781
S4791
S4801
S4811
S4821
S4831
S4841
S4851
S4861
S4871
S4881
S4891
S4891
S4901
S4911
S4921
S4931
S4941
S4951
S4961
S4971
S4981
S4991
S4991
S5001
S5011
S5021
S5031
S5041
S5051
S5061
S5071
S5081
S5091
S5091
S5101
S5111
S5121
S5131
S5141
S5151
S5161
S5171
S5181
S5191
S5191
S5201
S5211
S5221
S5231
S5241
S5251
S5261
S5271
S5281
S5291
S5291
S5301
S5311
S5321
S5331
S5341
S5351
S5361
S5371
S5381
S5391
S5391
S5401
S5411
S5421
S5431
S5441
S5451
S5461
S5471
S5481
S5491
S5491
S5501
S5511
S5521
S5531
S5541
S5551
S5561
S5571
S5581
S5591
S5591
S5601
S5611
S5621
S5631
S5641
S5651
S5661
S5671
S5681
S5691
S5691
S5701
S5711
S5721
S5731
S5741
S5751
S5761
S5771
S5781
S5791
S5791
S5801
S5811
S5821
S5831
S5841
S5851
S5861
S5871
S5881
S5891
S5891
S5901
S5911
S5921
S5931
S5941
S5951
S5961
S5971
S5981
S5991
S5991
S6001
S6011
S6021
S6031
S6041
S6051
S6061
S6071
S6081
S6091
S6091
S6101
S6111
S6121
S6131
S6141
S6151
S6161
S6171
S6181
S6191
S6191
S6201
S6211
S6221
S6231
S6241
S6251
S6261
S6271
S6281
S6291
S6291
S6301
S6311
S6321
S6331
S6341
S6351
S6361
S6371
S6381
S6391
S6391
S6401
S6411
S6421
S6431
S6441
S6451
S6461
S6471
S6481
S6491
S6491
S6501
S6511
S6521
S6531
S6541
S6551
S6561
S6571
S6581
S6591
S6591
S6601
S6611
S6621
S6631
S6641
S6651
S6661
S6671
S6681
S6691
S6691
S6701
S6711
S6721
S6731
S6741
S6751
S6761
S6771
S6781
S6791
S6791
S6801
S6811
S6821
S6831
S6841
S6851
S6861
S6871
S6881
S6891
S6891
S6901
S6911
S6921
S6931
S6941
S6951
S6961
S6971
S6981
S6991
S6991
S7001
S7011
S7021
S7031
S7041
S7051
S7061
S7071
S7081
S7091
S7091
S7101
S7111
S7121
S7131
S7141
S7151
S7161
S7171
S7181
S7191
S7191
S7201
S7211
S7221
S7231
S7241
S7251
S7261
S7271
S7281
S7291
S7291
S7301
S7311
S7321
S7331
S7341
S7351
S7361
S7371
S7381
S7391
S7391
S7401
S7411
S7421
S7431
S7441
S7451
S7461
S7471
S7481
S7491
S7491
S7501
S7511
S7521
S7531
S7541
S7551
S7561
S7571
S7581
S7591
S7591
S7601
S7611
S7621
S7631
S7641
S7651
S7661
S7671
S7681
S7691
S7691
S7701
S7711
S7721
S7731
S7741
S7751
S7761
S7771
S7781
S7791
S7791
S7801
S7811
S7821
S7831
S7841
S7851
S7861
S7871
S7881
S7891
S7891
S7901
S7911
S7921
S7931
S7941
S7951
S7961
S7971
S7981
S7991
S7991
S8001
S8011
S8021
S8031
S8041
S8051
S8061
S8071
S8081
S8091
S8091
S8101
S8111
S8121
S8131
S8141
S8151
S8161
S8171
S8181
S8191
S8191
S8201
S8211
S8221
S8231
S8241
S8251
S8261
S8271
S8281
S8291
S8291
S8301
S8311
S8321
S8331
S8341
S8351
S8361
S8371
S8381
S8391
S8391
S8401
S8411
S8421
S8431
S8441
S8451
S8461
S8471
S8481
S8491
S8491
S8501
S8511
S8521
S8531
S8541
S8551
S8561
S8571
S8581
S8591
S8591
S8601
S8611
S8621
S8631
S8641
S8651
S8661
S8671
S8681
S8691
S8691
S8701
S8711
S8721
S8731
S8741
S8751
S8761
S8771
S8781
S8791
S8791
S8801
S8811
S8821
S8831
S8841
S8851
S8861
S8871
S8881
S8891
S8891
S8901
S8911
S8921
S8931
S8941
S8951
S8961
S8971
S8981
S8991
S8991
S9001
S9011
S9021
S9031
S9041
S9051
S9061
S9071
S9081
S9091
S9091
S9101
S9111
S9121
S9131
S9141
S9151
S9161
S9171
S9181
S9191
S9191
S9201
S9211
S9221
S9231
S9241
S9251
S9261
S9271
S9281
S9291
S9291
S9301
S9311
S9321
S9331
S9341
S9351
S9361
S9371
S9381
S9391
S9391
S9401
S9411
S9421
S9431
S9441
S9451
S9461
S9471
S9481
S9491
S9491
S9501
S9511
S9521
S9531
S9541
S9551
S9561
S9571
S9581
S9591
S9591
S9601
S9611
S9621
S9631
S9641
S9651
S9661
S9671
S9681
S9691
S9691
S9701
S9711
S9721
S9731
S9741
S9751
S9761
S9771
S9781
S9791
S9791
S9801
S9811
S9821
S9831
S9841
S9851
S9861
S9871
S9881
S9891
S9891
S9901
S9911
S9921
S9931
S9941
S9951
S9961
S9971
S9981
S9991
S9991
S10001
S10011
S10021
S10031
S10041
S10051
S10061
S10071
S10081
S10091
S10091
S10101
S10111
S10121
S10131
S10141
S10151
S10161
S10171
S10181
S10191
S10191
S10201
S10211
S10221
S10231
S10241
S10251
S10261
S10271
S10281
S10291
S10291
S10301
S10311
S10321
S10331
S10341
S10351
S10361
S10371
S10381
S10391
S10391
S10401
S10411
S10421
S10431
S10441
S10451
S10461
S10471
S10481
S10491
S10491
S10501
S10511
S10521
S10531
S10541
S10551
S10561
S10571
S10581
S10591
S10591
S10601
S10611
S10621
S10631
S10641
S10651
S10661
S10671
S10681
S10691
S10691
S10701
S10711
S10721
S10731
S10741
S10751
S10761
S10771
S10781
S10791
S10791
S10801
S10811
S10821
S10831
S10841
S10851
S10861
S10871
S10881
S10891
S10891
S10901
S10911
S10921
S10931
S10941
S10951
S10961
S10971
S10981
S10991
S10991
S11001
S11011
S11021
S11031
S11041
S11051
S11061
S11071
S11081
S11091
S11091
S11101
S11111
S11121
S11131
S11141
S11151
S11161
S11171
S11181
S11191
S11191
S11201
S11211
S11221
S11231
S11241
S11251
S11261
S11271
S11281
S11291
S11291
S11301
S11311
S11321
S11331
S11341
S11351
S11361
S11371
S11381
S11391
S11391
S11401
S11411
S11421
S11431
S11441
S11451
S11461
S11471
S11481
S11491
S11491
S11501
S11511
S11521
S11531
S11541
S11551
S11561
S11571
S11581
S11591
S11591
S11601
S11611
S11621
S11631
S11641
S11651
S11661
S11671
S11681
S11691
S11691
S11701
S11711
S11721
S11731
S11741
S11751
S11761
S11771
S11781
S11791
S11791
S11801
S11811
S11821
S11831
S11841
S11851
S11861
S11871
S11881
S11891
S11891
S11901
S11911
S11921
S11931
S11941
S11951
S11961
S11971
S11981
S11991
S11991
S12001
S12011
S12021
S12031
S12041
S12051
S12061
S12071
S12081
S12091
S12091
S12101
S12111
S12121
S12131
S12141
S12151
S12161
S12171
S12181
S12191
S12191
S12201
S12211
S12221
S12231
S12241
S12251
S12261
S12271
S12281
S12291
S12291
S12301
S12311
S12321
S12331
S12341
S12351
S12361
S12371
S12381
S12391
S12391
S12401
S12411
S12421
S12431
S12441
S12451
S12461
S12471
S12481
S12491
S12491
S12501
S12511
S12521
S12531
S12541
S12551
S12561
S12571
S12581
S12591
S12591
S12601
S12611
S12621
S12631
S12641
S12651
S12661
S12671
S12681
S12691
S12691
S12701
S12711
S12721
S12731
S12741
S12751
S12761
S12771
S12781
S12791
S12791
S12801
S12811
S12821
S12831
S12841
S12851
S12861
S12871
S12881
S12891
S12891
S12901
S12911
S12921
S12931
S12941
S12951
S12961
S12971
S12981
S12991
S12991
S13001
S13011
S13021
S13031
S13041
S13051
S13061
S13071
S13081
S13091
S13091
S13101
S13111
S13121
S13131
S13141
S13151
S13161
S13171
S13181
S13191
S13191
S13201
S13211
S13221
S13231
S13241
S13251
S13261
S13271
S13281
S13291
S13291
S13301
S13311
S13321
S13331
S13341
S13351
S13361
S13371
S13381
S13391
S13391
S13401
S13411
S13421
S13431
S13441
S13451
S13461
S13471
S13481
S13491
S13491
S13501
S13511
S13521
S13531
S13541
S13551
S13561
S13571
S13581
S13591
S13591
S13601
S13611
S13621
S13631
S13641
S13651
S13661
S13671
S13681
S13691
S13691
S13701
S13711
S13721
S13731
S13741
S13751
S13761
S13771
S13781
S13791
S13791
S13801
S13811
S13821
S13831
S13841
S13851
S13861
S13871
S13881
S13891
S13891
S13901
S13911
S13921
S13931
S13941
S13951
S13961
S13971
S13981
S13991
S13991
S14001
S14011
S14021
S14031
S14041
S14051
S14061
S14071
S14081
S14091
S14091
S14101
S14111
S14121
S14131
S14141
S14151
S14161
S14171
S14181
S14191
S14191
S14201
S14211
S14221
S14231
S14241
S14251
S14261
S14271
S14281
S14291
S14291
S14301
S14311
S14321
S14331
S14341
S14351
S14361
S14371
S14381
S14391
S14391
S14401
S14411
S14421
S14431
S14441
S14451
S14461
S14471
S14481
S14491
S14491
S14501
S14511
S14521
S14531
S14541
S14551
S14561
S14571
S14581
S14591
S14591
S14601
S14611
S14621
S14631
S14641
S14651
S14661
S14671
S14681
S14691
S14691
S14701
S14711
S14721
S14731
S14741
S14751
S14761
S14771
S14781
S14791
S14791
S14801
S14811
S14821
S14831
S14841
S14851
S14861
S14871
S14881
S14891
S14891
S14

Stiluri ale frumuseții	117
Frumusețea liturgică	122
Frumusețea trupului	133
Viața e frumoasă	142
Spre o spiritualitate a frumuseții	149
Estetica și spiritualitatea lui Dorothee Sölle.....	153
Frumusețea ca zâmbet tandru al lui Isus – Simone Weil.....	159
Frumusețea și spiritualitatea moralizatoare – Carlo Maria Martini... .	168
Frumusețea din oameni – Evagrie Ponticul	176
Frumusețea ca patrie a inimilor – John O'Donohue.....	179
Şapte atitudini ale unei spiritualități a frumuseții.....	188
Câteva gânduri de încheiere	204
<i>Surse și lecturi suplimentare .....</i>	207

Înțelegem că există multe întrebări și probleme
care nu sunt abordate în cadrul acestui volum.

ATROX EDITURA ASTRA - BUCURESTI

BĂLĂGEANĂ ADRIAN

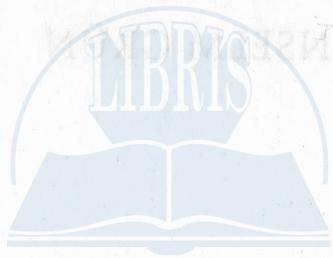
CEA DE A II-A EDIȚIE, 2010

CONCEPȚIA LUMII ÎN FRUMUSEȚEA

DE INIMĂ. UN VOLUM DE CRISTIANOLOGIE

CU DOCUMENTE DE AUTORE

DE CRISTIANOLOGIE

Introducere

Spiritualitatea mea s-a bazat pe două aspecte, unul fiind acela că descoperirea lui Dumnezeu presupune întotdeauna și descoperirea sinelui. Am scris adesea despre asta – în urma experiențelor din călugăria mea timpurie –, arătând cum ne observăm propriile sentimente, gânduri, pasiuni și emoții și cum îi cerem lui Dumnezeu prin rugăciune să ni le schimbe.

Celălalt aspect este dimensiunea terapeutică a spiritualității. Isus le-a arătat uceniciilor Lui cum să vindece bolnavii și să alunge duhul rău. Așa am descoperit și eu puterea vindecătoare a textelor biblice, a ritualurilor bisericești și a exercițiilor spirituale, am meditat asupra lor și le-am descris. Mi s-a părut important să redau în cărțile mele ceva din această putere vindecătoare a lui Isus.

Până acum n-am scris despre frumusețe. Poate că cititoarele și cititorii se vor minuna de faptul că tocmai acum mă preocup de această temă. Întâi de toate, am ajuns să mă ocup de tema asta din întâmplare. Am trebuit să susțin în postul mare o predică intitulată *Frumusețea și farmecul credinței*. Preghind acea predică mi-am dat seama cât de importante au fost pentru mine aceste teme și cât de mult mi-au îmbogățit spiritualitatea. Când mă gândesc la frumusețe și la felul în care ne minunăm în fața ei, consider că prin ele se manifestă spiritualitatea contemplativă și mistică. Privesc lucrurile aşa cum sunt. Mă las atins de frumusețea pe care o descopăr în natură, în artă, în oameni. Mă bucur de frumusețe aşa cum îmi este dată. În astfel de frumuseți întrezăresc frumusețea primară a lui Dumnezeu, despre care scriau misticii.

Este o spiritualitate al cărei miez este dat de grație, nu de faptele proprii. Consider că frumusețea este un adevăr și simt cum îmi face bine, descopăr efectele benefice pe care le are asupra mea. Faptul că mă ocup de frumusețe este legat de spiritualitatea mea terapeutică. Frumusețea în fața căreia mă minunez, de care mă las pătruns, mă pune

în contact cu propria-mi frumusețe, cu frumusețea din adâncul sufletului meu.

Însă frumusețea mai aduce un fir în spiritualitatea mea. Există o spiritualitate primă și o spiritualitate optimistă. Niciuna dintre ele nu pare să fie vreo spiritualitate ascetică. Te lași surprins de frumusețe. În orice caz, este nevoie de implicare. Căci e nevoie de conștiință pentru a percepă frumosul. și este nevoie de venerație. Fără venerație frumusețea se ascunde de privirile noastre. Spiritualitatea frumuseții nu înlăcuiește alte forme de spiritualitate, dar le întregește și le împrumută un gust de bucurie și de iubire. Cum spunea Toma d'Aquino: *Pulchra sunt que visa placent* („Frumosul este ceea ce place ochiului”).

Frumosul place, bucură. Frumosul cheamă la rampă iubirea. Dar frumosul nu este un apel de ordin moral, nu ne cheamă să ne iubim unii pe ceilalți. Nu evocă un scop anume, nu ne arată vreun „obiect” spre care să ne îndreptăm iubirea. În frumusețe – ne spune Simone Weil – întâlnim zâmbetul mângâietor al lui Isus.

Ne plecăm și ne minunăm nu doar în fața frumosului, care ne este dat din afară și din care ne zâmbește frumusețea primară a lui Dumnezeu. Putem produce și noi frumuseți.

Putem să aranjăm frumos masa, să ne înfrumusețăm camera, să ne îmbrăcăm frumos și să facem lucruri frumoase, obiecte de artă sau artizanale. Putem să facem viața mai frumoasă. În jurul nostru nu este doar frumusețea creată. Și noi suntem creatori de frumusețe. Putem să facem această lume frumoasă, putem trasa prin ea o urmă a frumuseții. Putem contribui într-un mod vital la umanizarea lumii, dar și la îngrijirea sănătății oamenilor. Pentru că frumosul îl pune pe om în legătură cu puterile vindecătoare și cu frumusețea din sufletul lui.

Atunci când studiam problema frumosului, am dat peste niște cuvinte ale lui Dostoievski care m-au mișcat: „Frumusețea va salva lumea.”

Am găsit cuvintele de mai sus într-o carte despre Dostoievski, scrisă de autoarea lituaniană Zenta Maurina înainte de Al Doilea Război Mondial. Există acolo un capitol întreg despre frumusețe la Dostoievski. Cuvintele de mai sus m-au însotit pe parcursul lecturii mai multor cărți, dar și în căutarea sensurilor și a înțelesurilor spirituale ale frumuseții. M-am tot întrebat ce efect are frumosul asupra mea, ce urme lasă în sufletul și în trupul meu. Și mi-am dat seama că frumosul este un fel de refugiu pentru

suflet, un loc în care sufletul poate găsi puțină pace în turbulențele vieții.

Când scriu despre frumos, nu vreau să ajung în sfera esteticii. Vreau să examinez frumosul în contextul realității lumii. Pentru mine orientarea spre frumos este o regăsire a mângâierii în existența noastră pământească, cu toate amenințările și pericolele la care suntem supuși. Chiar și când mă cufund în muncă am nevoie de frumusețe ca refugiu pentru suflet și ca mângâiere în mijlocul dezolării pe care o descopăr, nu de puține ori, în discuțiile cu oamenii.

Scriind această carte, am fost atent la tot ce era frumos în jurul meu, dar și la ce au scris despre frumusețe alții autori. Așa mi-am dat seama că până acum am neglijat complet această temă. Nici în spiritualitatea cristică frumusețea nu este un subiect central. Există, totuși, câțiva teologi care au scris despre asta, de pildă Hans Urs von Balthasar, în foarte importanta operă *Magnificența*. Însă discursul lui nu a reușit să-i atragă de partea frumuseții pe numeroșii căutători de sensuri. E un discurs teologic, pentru înțelegerea căruia ai nevoie de educație teologică. Karl Rahner, pe care l-am promovat și pe care îl prețuiesc foarte mult ca teolog, nu a scris nimic despre frumusețe. Acest subiect

nu a încăput în orizontul lui, aşa cum nici eu nu l-am avut în vedere până acum. Sunt, însă, câțiva teologi reformați care au scris despre frumusețe: Rudolf Bohren, Karl Barth și Matthias Zeindler. Dar în scrierile lor nu am descoperit o perspectivă optimistă, asemenea celei pe care am văzut-o la unii filosofi ai Antichității și la teologii Eevului Mediu. Teologii reformați se concentrează foarte mult asupra păcatului, distorsionând relația noastră cu frumusețea.

Atunci când mă preocupă un subiect, sunt foarte atent să văd cum apare în conversații și ce se poate afla despre el din ziare și periodice. Când sunt întrebat despre ce scriu, de îndată ce răspund că despre frumusețe, se naște o conversație aprinsă. Astfel simt că e un subiect care îi interesează pe mulți, și chiar sub mai multe aspecte. Pentru unii – de obicei pentru cei care au probleme cu creștinismul ori cu biserică –, frumusețea este locul în care îl pot simți pe Dumnezeu, sau cel puțin pot vedea urmele pe care Dumnezeu le-a lăsat în lume. Astfel, frumusețea devine, în lumea secularizată de azi, locul în care putem discuta despre credință și necredință. Poate fi, pentru mulți, o cale lumească de pătrundere pe tărâmul spiritualității. Alții sunt bine puși la punct

pe această temă, teologic și filosofic deopotrivă. Am fost uimit să constat cât de mulți oameni au reflectat asupra acestui subiect. Mai există și unii care leagă tema frumosului de aspectul exterior. Îmi povestesc experiențele din cercul lor de cunoștințe, ce se întâmplă atunci când oamenii se străduiesc să atingă frumusețea, cum conduce dorința arzătoare de a atinge frumusețea la comportamente patologice.

În căutările mele, am dat, în revista unei case de asigurări medicale, peste un articol intitulat „Ce este frumos?”. Era vorba despre strădaniile oamenilor de a atinge frumusețea și despre diferențele idealuri de frumusețe. Dar, în primul rând, era vorba despre un subiect interesant pentru casele de asigurări: nemunăratele operații estetice la care recurg oamenii care caută să fie mai frumoși.

Astăzi mulți cred că frumusețea poate fi făcută. Bărbați și femei deopotrivă se străduiesc să corespundă unui anumit ideal de frumusețe. Medicii și psihologii știu că tot mai mulți oameni sunt nemulțumiți de propriul corp. Asta se întâmplă fiindcă presa – și, normal, companiile care vând produse de înfrumusețare și, de asemenea, cele care oferă operații estetice – au creat un ideal de frumusețe atât de îngust încât, după cum

scria în revista respectivă, „cu greu poate fi atins în mod natural”.

Mulți cred că aspectul exterior este decisiv în succesul profesional și personal, dar și pentru recunoașterea socială în general. Așa ajung mulți bărbați și femei la un comportament agresiv față de propriul corp, fără să se mai gândească la riscurile unei operații estetice. Și mulți sunt nemulțumiți după operație, fiindcă rezultatul nu este cel pe care l-au așteptat. Asta se întâmplă mai ales atunci când intervenția este la nivelul feței. Adesea, fața capătă rigiditatea unei măști. Iar o față rigidă nu este considerată prea atractivă în context social. O față frumoasă este vie, trădează emoții, reacții, dispoziții. Operația estetică duce, de cele mai multe ori, la un rezultat opus celui scontat. Nu conduce la acceptare, ci la respingere. O situație destul de neplăcută.

Articolul din revista casei de asigurări pentru sănătate arăta cât de căutate sunt în zilele noastre operațiile de înfrumusețare. Dar, totodată, punea în evidență faptul că astăzi frumusețea e confundată cu aspectul exterior, cu niște standarde clare privitoare la măsurile corporale. Frumusețea înseamnă, totuși, ceva mai mult decât aspectul exterior. Corpul este frumos atunci

când ascunde în el un suflet frumos. Omul este frumos atunci când privirea lui exprimă iubire. Căci cuvântul „frumos” se află într-o relație strânsă cu „a privi”. Frumusețea are întotdeauna legătură cu iubirea. Numai persoanele pline de iubire sunt frumoase. Cele care se urăsc pe sine sunt urâte.

Toate astea sunt valabile și în relațiile cu cei din jur. Cine îi urăște pe ceilalți îi vede urâți și devine el însuși urât. Iar cine se arată plin de iubire față de ceilalți poate să le descopere și frumusețea. Frumusețea este în ceilalți, dar este nevoie să fim pregătiți pentru a o putea percepe. Și singura condiție pentru a percepe frumusețea în ceilalți este iubirea, scăparea de iubire din noi.

În cartea de față vreau să vă iau cu mine, cititoare și cititori dragi, în călătoria pe care am făcut-o ca să descopăr aceste lucruri. Și vă doresc să vă bucură și mai mult frumusețea pe care o percepți de obicei și cu care vă întâlniți în mod obișnuit. Vă doresc ca preocuparea față de această frumusețe să constituie pentru dumneavoastră o călătorie spirituală. Pentru că în frumusețe întâlnim până la urmă frumusețea lui Dumnezeu. Prin frumusețe, Dumnezeu ne vorbește, așa cum s-a întâmplat după ce a creat lumea: „...și toate erau frumoase.” (Geneza 1, 31)

Adesea aceste cuvinte sunt traduse ca „erau bune foarte”. Și totuși, în ebraică termenul *tob* are și sensul de „frumos”. Chiar și în greacă a fost tradus cu *kalos* („frumos”). Așa că vă doresc, ca prin frumusețe, să vă lăsați atinși de Dumnezeu. Prin frumusețe, cred cu toată tăria, suntem deja atinși de un Dumnezeu, de cel care este iubirea. Dar frumusețea poate să și sperie. Este un Dumnezeu care ne scutură, care, prin frumusețe, ne pătrunde adânc și ne deschide în vederea a ceva care este mai presus de noi, ne conduce spre ceva mai presus de noi. Așa se întâmplă cu locul unei epifanii, dar și cu locul în care găsim voința de a trăi, mândgăierea și vindecarea rănilor noastre.

Frumosul la Dostoievski

In căutările mele pe tema frumosului, am fost atins cel mai mult de cuvintele scriitorului rus Dostoievski: „Frumusețea va salva lumea.” Așa că în acest prim capitol vreau să mă ocup mai serios de Dostoievski și de perspectiva lui asupra frumuseții. Despre Dostoievski se spune că mergea o dată pe an la Dresda, pentru a se reculege în fața icoanei Madonei Sixtine. Fiind întrebat de ce face asta, scriitorul a răspuns: „Trebuie ca măcar o dată pe an să-mi pot ridica privirea spre o figură umană, ca să nu mă mai îndoiesc de mine și de ceilalți oameni.”

Vederea Madonei, pe care Rafael a pictat-o ca pe o femeie foarte frumoasă, avea un efect benefic asupra scriitorului. Simțea neapărat nevoia de a se umple de frumusețea Mariei. Acest fapt îi permitea să se accepte pe el însuși și să nu mai fie disperat

de propria sa micime. Frumosul din Maria îi redă încrederea în oameni.

În viața sa, Dostoievski a întâlnit foarte mulți oameni răi și distructivi, iar în romane a scris desprejosnicia și disperarea lor. Acceptarea frumosului din el i-a schimbat perspectiva asupra acestor oameni „răi”. A văzut, astfel, frumosul care există încă în adâncul sufletului lor. Acel frumos l-a făcut să spere că și acei oameni se pot lăsa atinși de frumos, depășind răul din ei.

Tema frumuseții apare la Dostoievski în romanul *Idiotul*. Heinrich Böll consideră că este cel mai bun roman cristic pe care îl știe. Bolnavul prinț Mîškin are ceva din puritatea și frumusețea lui Cristos coborât printre oameni. Tragic este că, în vremurile noastre, această limpezime interioară strălucește – spune Dostoievski – tocmai în aceste caractere bolnave. În acest roman, scriitorul rus ne oferă o discuție între ateul Ippolit și prințul Mîškin. Ippolit îi spune prințului: „Este adevărat, prințe, că ai susținut odată că lumea se va salva prin frumusețe? Cred că omul are astfel de gânduri frivole numai atunci când este îndrăgostit. Domnii mei, spuse el cu voce tare, întorcându-se către ceilalți, prințul este îndrăgostit. Am văzut asta de cum a intrat. Nu te înroși, prințe, că o

să-mi pară rău. Care frumusețe va mânătui lumea...? Ești un creștin fervent?” (*Idiotul*)

Prințul nu răspunde la această întrebare. Iezuitul și cardinalul italian Carlo Maria Martini, care analizează această poziție în cartea lui *Care frumusețe salvează lumea?*, meditând pe marginea ei, interpretează tăcerea astfel: „Tăcerea lui pare să spună că frumusețea care va salva lumea este iubirea care împărtășește durerea.”

Sarcasmul din cuvintele lui Ippolit ne conduce spre o temă importantă: pe de o parte, e vorba despre efectul salvator, vindecător și izbăvitor al frumuseții, iar pe de altă parte, despre două condiții necesare pentru a crede în puterea vindecătoare a frumuseții: iubirea și faptul de a fi creștin. Numai cine iubește poate descoperi frumosul în figura umană și în natură. Mai este nevoie și de spiritualitatea creștină, cu credința ei în întruparea lui Dumnezeu.

Frumosul este o întrupare a lui Dumnezeu. Așa devine Dumnezeu vizibil în materie, în lume. Încarnarea lui Dumnezeu în Isus Cristos este punctul culminant al acestei întrupări. În Isus cel omenesc – aşa aflăm din *Evanghelia după Ioan* – ni se arată măreția

și frumusețea lui Dumnezeu. El devine vizibil. Însă tot din Cristos vine și lumina frumuseții, care se răsfrângе în tot frumosul pe care îl putem găsi la oameni și în natură.

Am fost obsedat de cuvintele astea: „Frumusețea va măntui lumea. Frumusețea va salva lumea.” L-am citit din nou pe Dostoevski, am citit cărți despre el, mai ales pe cele scrise de Romano Guardini și Zenta Maurina. Am reflectat asupra frumuseții care ar trebui să salveze lumea. Pentru Dostoevski, această frumusețe este opusul utilității. Frumosul există și atât. Când totul devine utilitate, omul e privat de propria-i demnitate. Fără frumusețe – spune Dostoevski – omul se cufundă în disperare. Omul trebuie să înțeleagă fapta măntuitoare a lui Isus: a plantat frumusețea în sufletele oamenilor. „Cristos a sădit prin El însuși și prin cuvântul Lui idealul de frumusețe, a hotărât că trebuie să-l planteze în sufletele oamenilor, cu convingerea că, având acest ideal în suflet, oamenii o să se înfrâtească unul cu altul.” (Zenta Maurina, 281)

De remarcat faptul că, aici, nu e vorba deloc despre îndemnul moral de a-ți iubi aproapele. Prin însuși faptul că l-am lăsat pe Isus să ne planteze în inimă sensul frumosului am devenit cu toții frați și surori.

Așa reușim să ne transformăm relațiile pe care le avem cu ceilalți. Frumosul trezește în noi iubirea pentru frați și surori.

Uneori, la cursuri, propun următorul exercițiu: doi oameni se aşază unul în fața celuilalt. Unul închide ochii. Celălalt trebuie să-l privească pe primul cu ochii credinței, care nu cântăresc, nu îngroașă, nu judecă, ci doar caută frumosul din acel om. Apoi rolurile se schimbă. Prin acest exercițiu oamenii devin frați și surori. Când văd frumosul în ceilalți, îl simt și în mine.

Dostoevski e citat adesea pentru considerațiile lui asupra frumuseții cuvintelor lui Isus – „Omul nu trăiește doar pentru pâine”. Iar autorul continuă: „Când nu ne gândim decât la pâine, plăcileală ne face să devenim cei mai răi dușmani.” (Zenta Maurina, 281)

Ceea ce îi hrănește cu adevărat pe oameni și îi face să fie oameni este frumosul. Pentru scriitorul rus, frumosul nu este doar un concept estetic. Mai degrabă putem spune că, la Dostoevski, frumosul conține întotdeauna și binele. Are și o dimensiune etică, ba chiar și una religioasă.

Când o moașă de prin vecini s-a sinucis, Dostoevski, într-o scrisoare din 10 iunie 1876, ia drept cauză a aceluia eveniment utilitatea pură. El consideră că „Acea femeie a